

Izhaja razen nedelj in
preznikov vsak dan
cepodan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolna peti-
tistica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglaš in
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

Posamezna šte. stane
40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/I,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 314.

NAPREJ

Glasiilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Kdo je kriv?

Predsednik dr. Brejc o koroških do-
godkih.

Ljubljanski dopisni urad objav-
lja dne 5. maja nastopni odgovor
predsednika deželne vlade za Slove-
nijo, dr. Janka Brejca, na odprto
vprašanje, katero je bil na predse-
dnika naslovil poverjenik Albin Pre-
peluh v ljubljanskem »Napreju«
z dne 5. maja: Čudno je, da se krivec
koroške nesreče išče doma, name-
sto da bi se iskal tam, kjer je, pri so-
vražniku, ki je napadal začetkom
januarja, ki je po sklenjenem pre-
mirju brez prenehanja z vsakdanjim
celo artiljerijskim ognjem nadalje-
val napade na naše čete, ki je vso
Koroško mobiliziral zoper nas, ki so
mu na pomoč prišle tudi čete iz Ti-
rolske, iz Solnograške, z Dunaja in
iz Gradca in ki je, potem ko je bil
zbran, z vsemi silami udaril na nas
in nas res tudi potisnil nazaj. Že po-
tek dogodkov kaže, da tu o kaki
drugi »krivdi«
ne more biti govora,
nego da smo bili vojaško pač pre-
slabi, da bi tak naval vzdržali. Ja-
sno mora pač biti vsakomur, da niti
deželna vlada, niti kak njen član ne
more biti odgovoren za vojaški ne-
uspeh na Koroškem, ker danes pač
že vsakdo ve, da z vojaštvom ne
razpolagajo niti deželna vlada, niti
posamezni njeni člani. Vojaštvo je
od deželne vlade neodvisno, ne
sprejema od nje niti ukazov, niti pre-
povedi. Tudi nima deželna vlada
nobene ingerence na vojaške dispo-
zicije in ni odgovorna za to, da je
bila koroška meja v primeri z več-
kratno nemško premočjo preslabo
zavarovana, kakor bi ne bila njena
zasluga, če bi bil nemški naval vo-
jaško odbit. Krivično in nespametno
je tedaj, iskati »krivce«
v krogih
deželne vlade in razburjati javnost s
sumničenjem, koljega neopraviče-
nost vsak otrok lahko izprevidi. De-
želna vlada ima glede na koroške
dogodke le še to pripomniti, da je že
skozi več mesecev vsled nepresta-
nih prošelj in apelov iz Koroške
prosila centralno vlado in vojaške
oblasti, naj storijo konec trpljenju
koroških Slovencev. Te prošnje je
zastopala povsodi in se v tem oziru
lahko sklicuje na tozadevne razpra-
ve celokupne deželne vlade. — O
kakem dogovoru med koroško vla-

do in italijansko okupacijsko oblas-
to mi pa ni ničesar znanega.

Vprašamo tedaj še enkrat: Kdo
je kriv?

Nobenega dvoma ni bilo, da ca-
kaj nemške tolpe na Koroškem
ugodnega trenutka, da nasokčijo
demarkacijsko črto in zasedejo Ko-
roško. Znan je bil tudi vsem obupni
položaj koroških kmetov. Vkljub te-
mu vidimo, da niso oblasti ukrenile
ničesar, da bi pretečo nevarnost z
uspehom in pravočasno odbile. Ne
moremo zahtevati od meščanske
družbe, da bi zagovarjala v medna-
rodnih sporih isto stališče, ki ga za-
govarjamo mi in ki smo ga označili
v naši majniški resoluciji. Njena
skrb pa bi morala vsekakor biti, da
zasigura po svojem obrambo tega,
kar gre po vseh načelih pravice ne-
dvomno slovenskemu narodu. Da se
to ni storilo, izhaja očito po zadnjih
dogodkih na Koroški fronti in po
vsebinski gori objavljene izjave pred-
sednika deželne vlade.

Ponavljamo še enkrat: za ves
slovenski narod nije kritična ura; v
nevarnosti so naše meje, v nevarno-
sti je življenje tisočih in tisočih
naših ljudi, ki bodo izročeni v ro-
sti in nemilosti podivjane nemške sol-
datske. Kdo je zakrivil tak polom?
Krivico se ne sme več skrivati ali
zagovarjati. Luči in resnice zahte-
vamo, in takojšnjih radikalnih ukre-
pov.

Predsednik deželne vlade pravi,
da ni iskati krivcev pri deželni vla-
di. Vzamemo na znanje. Kje so tedaj
krivci?

Naj se pove vso resnico. Trnu-
tek je prelesen in nevaren. Iztrebi-
mo takoj neusmiljeno vir vsega zla,
da nas ne zadenejo še hujše nadloge.
To zlo se ne odstrani, če se nasproti
neusmiljeno konfiscira v našem
listu cele tozadevne članke. Protes-
tiramo proti taki cenzurni praksi.

Morda je pač še večja resnica,
da znači koroška nesreča polom ce-
lega sistema, ki se mora radikalno
sanirati.

Slovenski narod pa mora živeti
svoboden na svoji zemlji. Toliko mo-
či, da obvarujemo svojo svobodo,
bomo in jo moramo najti v sebi.

dobe, najti edino pravo pot sporaz-
uma in bratstva.

Sodrugom v obmejnih krajih pri-
poročamo prav to, da se ravnalo
v vsakem momentu in v vsakem
položaju po načelih, ki smo jih vedno
povdarjali, zlasti jim priporočamo,
da držo disciplinirane naše vrste, da
ohranijo lake in čiste naše organi-
zacije in naše ustanove. Pokažite,
da ste slovenski socialisti, da »kr-
bite za bodočnost stranke in njenih
organizacij.

Naj se zgodi karkoli, pravična
stvar bo končno zmagała, vsak na-
rod bo dobil svojo zemljo in svojo
svobodo.

Ostanite zvesti in dosledni pri-
staši Jugoslovanske socialno-demo-
kratične stranke.

Kaj to pomeni?

Pravijo, da se je po zadnjih do-
godkih na Koroškem zopet pojavil
neki član bivše ameriške komisije,
in da se oglašja kot »posredovalec«
tudi znani italijanski general Segre,
ki naj bi nam rezal meje na podlagi
»danih dejstev«. Ne vemo, v koliko
so te govorice resnične. Vsa stvar
na ima na sebi veliko sumljivega.
Nemci, ki so baže od »sovražne«
antante podpirani, so zopet uprizorili
intrigo. Poznamo vse te metode.
Kdor je šibak, je pač obsojen trpeti.
Upamo, da bo slovenski narod vsaj
močan v svoji trdni volji, da se
vbrani vsakemu nasilju in zmaga v
znamenju socialističnih načel.

Pismo iz Belgrada.

Belgrad, 3. maja.

Te dni začne zopet zborovati
Narodno predstavništvo naroda Sr-
bov, Hrvatov in Slovencev. Može,
ki tvorijo točasno Narodno pred-
stavništvo, niso — kar zopet po-
vdarjamo — izvoljeni od naroda v
volilni borbi, marveč so le zastop-
niki političnih strank in skupin, ki
so si določile same svojo moč po-
tom kompromisa. Večina strank se
je pri povdarjanju svoje politične
moči opisala seve na volilne rezul-
tate pred svetovno vojno, tako, da
lahko rečemo: da je točasno Na-
rodno predstavništvo izraz poli-
tične volje naroda Srbov, Hrvatov
in Slovencev iz dobe pred vojno,
tedaj iz dobe, ko še ni preobrazil
mišljenja ljudskih množic krvari
krst strelskih jarkov... V sled tega
seve so delavski zastopniki v tem
časnem Narodnem predstavniš-
tvu zbrani v pičlem številu. Med
280 poslanci je le 16 onih, ki naj za-
stopajo težnje delavskega, proletar-
skega razreda... Od teh pa 3 no-
čeje vstopiti v zborovalno dvorano,
češ: ne priznavamo tega časnega
Narodnega predstavništva, ker ni
delavsko ljudstvo pravično v nlem
zastopano. Mogoče da se bo to šte-
vilo vsled dogodkov zadnjih dni
pomnožilo.

V politični zgodovini narodov si-
cer ni nič nenavadnega, da so se
poklicali v življenje taki časni
zbir, ki naj odločajo o daljši usodi,
ali vsi ti zbiri, kolikor jih pozna
zgodovina, bili so vse bolj revolu-
cijski, vse bolj odraz in izraz do-
be, ki jih je porodila. Naše časno
Narodno predstavništvo v svoji ce-
loti ni revolucionarni zbor, ni v nje-
govi večini ne volje, ne težnje, ne
stremiljenja, ki bi kazala, da je nastala
nova doba v ljudski družbi. Svet se
preobrazuje — veliki dogodki v Ru-
siji, v Ukrajini, v Nemčiji, na Ogr-
skem... — zdi se, kakor bi se do-
gajali daleč tam za gorami... kakor
bi se družbe in njene uredbe ob Sa-

vi, Donavi, Drini in Moravi ni ne
dotikali. Vse čutenje in mišljenje ve-
čine časnega našega Narodnega
predstavništva se zrcali v narodnem
ujedinenju, v delstvu, da se je po
avtoriteto srpsko-narodne dinastije
Karagjorgjevičev zedinil narod Sr-
bov, Hrvatov in Slovencev v eno
državo. Večina časnega narodne-
ga predstavništva je srečna in zado-
voljna, da je ta cilj dosežen. Drugi,
modernih, novih ciljev nima in jih
tudi noče. Za njo je vse drugo neza-
želeno in hoče nadaljevati svoje
socialno-gospodarsko in politično
življenje tam, kjer je 28. julija 1914
moralo nehati in obstati.

In mala četica zastopnikov de-
lavskega ljudstva v časnem Na-
rodnem predstavništvu? Dosedanje
njeno čilo delo kaže, da hoče vse
več, da želi, da bi iz tega časnega
zbora zastopnikov privrelo na dan
vse ono, kar naj bi bilo dostojno da-
našnje velike dobe — ali zdi se, da
je ves trud in vse delo skoro za-
manj! Govori v adresni debati so
bili že dokaz, da buržoazija stremi
zgolj za tem, da se ugotovi okvir
za njeno politično in socialno eks-
ploatacijo. Besede socialnega demo-
krata so bile, ki so terjale pogled v
socialni in gospodarski položaj v
narodu ter zahtevale, da se narodu
pove: kako bo dalje. Okvir države
naj se določi v zmislu samoodločbe
narodov — vsak imperializem naj
se v kali zatre. — Nezelni poskusi
nacionalistične buržoazije naj pre-
nehajo, ker samo škodijo ureditvi
države. Daljše debate: o finančnih
kreditih, o železniških vprašanjih, o
stanovanstvu itd. — nikler ni poka-
zala buržoazija, da umeva dobro, ki
je nastala. Zastopniki delavskega
ljudstva so porabili pač vsako pri-
ložnost, da povedo, da je tu doba, ki
terja moderno, socialno porazume-
vanje.

Sedaj pride na dnevni red pro-
račun države. Finančni odbor je
imel že v petek prvo sejo, ali navzo-
cih je bila prav malo članov, ker so
bila povabila prepozno poslana. De-
bata v finančnem odboru in v pred-

stavništvu o proračunu bo pač po-
kazala, kako pojde dalje. Gotovo je,
da je sestava proračuna zelo kočli-
vo in zelo težko delo, ker manjka
prava podlaga, ali za razvoji demo-
kratične države bo značilno pač: v
kake svrhe se bo hotelo porabiti
največ denarja. In gorje državi, ki
bi hotela porabljati večino izdatkov
za potrebe — militarizma.

Zelo važna bo debata o agrarni
reformi. Ali naj vstvarjamo in ustva-
rimo same male posestnike, ali naj
bo vsa zemlja, ko se odvzame vele-
posestvu državna last, ki se razdeli
v dedni najem? Večino v predstavi-
ništvu — pravijo pač tako! — ima
JDS — to je ona stranka, ki to vodi
gosp. S. Pribečević, minister policije.
Kako se bo izvršila nova anti-pri-
bečevska opozicija, se ne ve pač pa
se vidi, da neke nove politične
konture. Hudo je, da kaj prida do-
brega, ne obeta bližnja prihodnost.

Vprašanje regulacije prejemkov
drž. nastavljenec, zlasti železni-
čarjev, bo tvorilo važno razpra-
vo, ki bo pokazala nad vse jasno,
kako misli večina o teh socialnih
vprašanjih. Dosedaj vidimo le eno,
da je vsa paznost posvečena armadi
in njenemu obstoju, kot bi ta bila
početek in konec vsega.

Socialno-politična vprašanja —
csemurni delavnik, uredba podpore
brezposelnih, invalidi, sirote, itd.,
vse to čaka na rešitev. Industrija
stoji in upa, da se začne; o njej raz-
pravljati ter ji povedati, kako naj se
orijentira, ali na sever ali na jug. Po-
ložaj, kakoršen je danes, je ne-
znošen.

Eno glavnih in najbolj perečih
vprašanj pa je: volilni red. Ča-
sno Narodno predstavništvo je
pač — začasno. In prva dolžnost
je njegova, da napravi vse, da se
umakne rednemu parlamentu, ki bo
izrazil in odrazil prave ljud-
ske volje. Zato je potrebna takoj
vzeti v roke volilni red ter razpisati
volitve. Vsako nepotrebno zavlače-
vanje je nepošteno in ima namen
zadrževati ono, kar hoče in mora
hoteti prava ljudska volja.

Proslava prvega maja v Sloveniji.

Št. Lovrenc na Pohorju.

Tako lepega praznika ta gorski
kraj še ni doživel. Prazniški mir je
vladal po celotnem kraju, ki je tako lepo
vse pripravil za svoj delavski praz-
nik. Ob 11. dop. se je napotil velik
izpoved tukajšnjih delavcev proti
Mariji v Pušcavi, kjer so pričako-
vali goste-sodruge iz Pale. V veli-
kem izpovedu, okrog 600 ljudi ob-
segajočem, z godbo na čelu so pri-
šli v trg, ter so se zbrali pred go-
stilno Novaka, kjer jim je s. Faval
raz balkona naslikal zgodovino pro-
letarijata, njegove boje, pomen nje-
hovega praznika in poudarjal važ-
nost organizacije. Ozigosal je tudi
delovanje in sramotenje drugih
strank proti naši organizaciji. — Vse

sicer danes hoče biti delavska stran-
ka, vsi slavijo 1. maj in vendar so
proti naši stranki, ki je od nekdaj je
delavska stranka: kje je torej iskati
hinavščino? Nato so sprejeli vsi na-
vozci, tudi nekateri Nemci, brez iz-
jeme majsko resolucijo z velikim na-
vdušenjem. Po sliodu se je vršila ve-
selica, ki je trajala do polnoči. Lepa
disciplina in velikanska udeležba
pričate, da se naše vrste sijajno
množijo, da se ljudstvo probuja kljub
podtikanju in lažem drugih, nedelav-
skih listov in politikov.

Mežice — Črna.

Mežiška dolina kaj takega še ni
videla. Sodrugji so se korenito pri-
pravili na proslavo prvega maja. V

Sodrugom v obmejnih krajih.

Zopet se vrše boji ob mejah naše
ozke domovine. Se tisto malo zeme-
lje, ki nam je ostalo, pretresajo ne-
prestani boji. S krvjo, s silo in me-
čem se hoče še vedno reševati ob-
mejna vprašanja. Mesto pravičnega
načela samoodločevanja in sporaz-
uma med narodi, naj bi še vedno od-
ločevala surova sila. V imenu samo-
odločevanja narodov, zahtevamo
zase, kar je naše, in priznavamo dru-
gim, kar je njihovo.

Cloveštvo mora vkljub vsem
zmotam in zločinom grozne vojne

LISTEK.

Zrinski in Frankopan.

Zadnje dni aprila so priredili naši
nacionalisti velike slavnosti povod-
dom prepeljave kosti Petra Zrin-
skega in Franje Frankopana iz Du-
najskega Novega Mesta v Zagreb.
Meščanski listi so pisali mnogo o
teh dveh hrvaških zarotnikih in ju
slavili v velikih člankih kot dva na-
rodna junaka — mučenika. Mi se —
samoobsebi umevno — nismo pečali
s pomenom slavnosti, niti se nismo
vtikali v te meščanske svečanosti;
tudi nismo pisali v »Napreju«
o »Zrinsko - Frankopanski zaroti«
vendar bo pa potrebno, da — rečni-
ci na ljubo — izpregovorimo tudi ne-
kaj o tem ter razjasnimo rost fe-
stuma: kaj in kdo sta bila Zrinski in
Frankopan.

Bilo je v drugi polovici XVII.
stoletja. Evropa se je nahajala v
znaku popolnega vladarskega abso-
lutizma. Njena zgodovina te dobe je
v glavnem izražena v neprestanih
bojih s Turki in pa v borbi franco-
skega kralja Ludovika XIV. proti
Habsburžanom. Ogrska in hrvaška
feudalna gospoda je izgubljala — že
itak od turških vojska oslabiljena —
nasproti dunajskemu cesarju — svo-
je izdatne stare privilegije. Bilo je
torej vsled tega kakor na Ogrskem,
enako na Hrvaškem veliko število
nezadovoljnih, ki se tega niso
upali pokazati, ker so bili vsi bolj ali
manj odkazani na nemško — habs-
burško pomoč v bojih proti Turkom.
Tako moremo razumeti ono silno
veselje, ki je zavladalo v teh deže-
lah povodom prve kršćanske zmage
nad Turki pri Sv. Gotthardu v letu
1664. To veselje se je pa kmalu iz-
premenilo v najhujše ogorčenje proti
cesarju Leopoldu, ker je sklenil —

ne glede na zmago pri Sv. Gotthardu
— s Turki sramoten mir v Vašvaru
in s tem dovolj jasno pokazal, da
mu ni nič na tem, da bi branil inte-
rese ogrskih in hrvaških velikašev,
ampak da mu je glavno od tega, da
brani koristi habsburške dinastije
ob Renu. — Ta nezadovoljnost je
kmalu dobila znak prave zarote, ki
lo je sklenila madžarska, hrvaška in
tudi nekaj članov nemške gospode
iz naših krajev, proti prepotnosti du-
najskega dvora. Na čelo zarote je
stopil hrvaški ban Nikola Zrinski in
po njegovi smrti — ko ga je na lovu
mrjasec smrtno ranil — njegov brat
Peter. Med drugimi so vodili zaroto
še velikaši, Fran Frankopan, Franc
Wesseleny, Franc Nadásdy, Franc
Rákóczy in Erazem Tattenbach. Pe-
ter Zrinski je začel takoj pregovore
z zakletim Leopoldovim sovražni-
kom, francoskim kraljem Ludovi-
kom XIV. in to s posredovanjem
njegovega dunajskega poslanika

Gremmouvilleja. Ludovik je upo-
rnik dejansko le izkoriščal, dokler
mu je to hasnilo; ko sta se pa glede
španske dedščine z Leopoldom zedi-
nila, tedaj je izjavil, da naj ne prič-
kujejo uporniki od njega ničesar ter
da bo najbolje, če se pokorijo svo-
jemu postavnemu vladarju. Sedaj so
se obrnili uporniki najprej na Polj-
sko in Beneško, potem so si pa pri-
dobili zaveznike v Turkih, starih
sovražnikih vseh Jugoslovancev. Pe-
ter Zrinski je poslal v Solun k sul-
tanu Mohamedu IV. kot svojega po-
slanika stotnika Franjo Bukovač-
kega, ki je imel nalogo pogajati se
o tem, pod kakšnimi pogoji bi moglo
priti do zveze s Turki. Končno so se
zedinili v sledečem: Ogrska in Hr-
vaška prideta pod sultanov protek-
torat, plačevali bosta letni davek,
upravljali jih bodo v sultanovem
imenu Peter Zrinski kot podložni
(vazalni) vladar in njegovi zakoniti
potomci. Ko bi izumrla rodbina Zrin-

skih, si morejo izbrati Ogrji in Hr-
vatje novo dinastijo. Razen tega pri-
znava sultanom njih pridobljene
pravice. Če bo treba Zrinskemu ka-
ke pomoči, mu pošlje budimski paša
30.000 mož močno vojsko. Pogodbe
niso takoj podpisali, ampak je rekel
veliki vezir Bukovačkemu, da pošlje
po bosanskem paši končni odgovor
Zrinskemu. Medtem sta pripravljala
Zrinski in Frankopan ljudsko vstajo,
obenem sta pa mislila, da dunajski
dvor o vseh stvari še ničesar ne ve.
A bilo je drugače: dunajski dvor je
bil o pogajanjih, ki jih je vodil Zrin-
ski, s turškim sultanom natančno po-
večen. Neki Grk, ki je bil tolmač pri
razgovorih, je bil zajedno v tajni
službi Leopoldovega carigradskega
poslanika, in je naznanjal temu vse,
kar se je godilo v Solunu; poslanik
pa naprej svoji vladi na Dunaj.

Mnogo je izdal tudi zarotnik
Franc Wesseleny. Tako so bili za-
rotniki že ovadeni, ko tega nihče iz-

Mežici je na vse zgođaj igrala rudarska godba po občini. Kmalu nato so se začeli zbirati delavci in delavke pri gostilni gospoda Vivode, odkoder so v izprevidu korakali po občini, pozneje pa proti Črni. Spontoma so se pridruževali neprestano delavci, delavke, pa tudi mali kmetje izprevidu, ki je neprenehoma naraščal. V Žerjavi so mežiške sodruge že pričakovali sodrugi in sodružice iz Črne. Pozdravil je najprej došle Mežičane sodrug Mori, nato pa sodrug Tokan iz Ljubljane. Razvil se je med pokanjem topičev velikanski izprevid, pomikajoč se proti Črni. Opazovalec je videl, da sodrugom v Mežici in Črni ter onim, ki žive med tema dvema občinama, ni bilo žal truda. Povsod si videl slavoške s primernimi napisi, visoke mlaje na katerih so povsod vihrale rdeče zastave. Vse je bilo ozahčano s smerečem. V Črni so bile hiše večinoma vse okrašene z zelenjem, in rdečimi rožami. Skratka: vse si je nadelo slavnostno lice. Velikasten je bil pogled na nepregledne množice mož, žena, fantov, deklet in otrok. Vse je bilo praznično oblečeno, vsak je imel na prsih rdečo cvetje ali kaj drugega. Nad glavami izprevida so plapolale rdeče zastave, ki so jih nosile krepke roke rudarjev. Posebno fin okus so pokazali Mežičani. Njihova bela oblečena dekleta s širokimi rdečimi šali, ki so nosile celo vrsto tablic z različnimi napisi, so pestrost slike še povečale. Množice ljudstva so bile tolike, da niti misliti ni bilo na to, da bi jih bilo mogoče spraviti kam pod streho, zato se je zborovanje po obhodu vršilo pod milim nebom. Shodu je predsedoval sodrug Mori, govoril pa je sodrug Tokan. Majniška resolucija je bila soglasno sprejeta. Po zborovanju se je po raznih gostilniških prostorih zlasti pa v dvoranih gostilne gospoda Krulca, kjer je neumorno svirala mežiška godba, razvila prav neprisiljena zabava. Vsakdo je bil zadovoljen, vsakemu je odseval iz oči ponos samozvesti. Mežiško-črnsko delavstvo je praznovalo svoj praznik zares na veličasten način. Vsa čast temu delavstvu!

Zidani most.

Prvi maj so praznovali tukajšnji delavci in delavke kemične tovarne skupaj z železniškim osebjem, s političnim in izobraževalnim društvom »Svoboda«. Pokazali so, da so zavedni in da si hočejo ustanoviti boljše bodočnost. Ob 5. uri zjutraj je naša železničarska godba igrala in klicala zavedno delavstvo na ulico. Ob 6. uri so se zbrali kemični delavci in so skupaj prikoračili na zbirališče. Sodrugi Cobal je v kratkem govoru razložil pomen prvega majnika. Sodrugi Pohar je razvil rdečo zastavo, ki je privikrat ponosno vihrala sredi Zidanmoških sodrugov in sodružic. Godba je zaigrala maršeljzo. Nato je izprevid odkorakal v Radeče. Pri radeškem mostu so že čakali radeški sodrugi in sodružice z rdečo zastavo. V pozdrav so se križale zastave. Godba je zaigrala maršeljzo. Izprevid je od tu šel v trg, kjer se je vršil obhod in po obhodu shod pod milim nebom. Sodrugi Pičinin je v kratkem govoru pozdravil navzoče in podal besedo sodrugu Cobalu. Ta je razložil pomen prvega maja, orisal zadanje razmere in govoril o naših za-

med njiju niti najmanj slutil ni. Ko pa je Peter uvidel, da mu turška pomoč ne more ničesar več pomagati in da se ni nadejati pomoči od nikogar ter da je prevaran, se je odločil vdati se cesarju in ponižno prositi za milost. S Franjom Krstom Frankopanom je odšel na Dunaj, kjer so oba zaprli in obsodili na smrt. Dne 30. aprila leta 1671. so ju tudi ob navzočnosti radovednega občinstva v Dunajskem Novem Mestu obglavili. Obsodba pravi o Petru, da je »zagrešil več kot drugi, ker je hotel postati to, kar je njegovo Velikanstvo, namreč kralj Hrvaške, ter da je radi tega vreden, da dobi na glavo mesto krone krvnikov meč«.

Iz teh kratkih potez vidimo dovolj jasno, da so se uprli zarotniki z namenom, da obvarujejo svoje razredno-feudalne interese, a Peter Zrinski se posebej, da postane hrvaški vladar. Ker je to tako, tedaj mislimo, da se ne more nihče čuditi, da se mi kot socialisti za te slavnosti ne ogrevamo. Prepustimo naši nacionalistično razpoloženi buržoaziji, da vidi v teh borcih za obvarovanje feudalnih pravic, narodne junake in mučenike, mi pa ne vidimo tega. Zrinski in Frankopan nista umrla za svobodo in ujedinjenje Jugoslovancev, ampak radi svojega častilčenja in svojih razredno-feudalnih interesov. — on —

itevali in ciljili v poldrugournem govoru. Po shodu so se nekateri prijavili k besedi. Predsednica »Svobode« iz Radeč, sodružica Kovačeva, je pozdravila društvo »Svoboda« iz Zidanega mostu in predsednica društva »Svoboda« v Radečah. Ko je sodrug Pičinin zaključil shod, so se zastave križale in godba je zasvirala maršeljzo. Po shodu so sodrugi in sodružice korakali skupno v Zidan most. Tu je sodrug Pečnik otvoril javen ljudski shod pod milim nebom. Pozdravil je manifestante in dal besedo sodrugu Cobalu. Ta je v jedrnatih besedah orisal pomen prvega maja in povedal kakšna najbode naša bodočnost v Jugoslaviji. Sodrugi Pečnik je v kratkih besedah pozdravil tudi vsa navzoča društva. Pokazali smo, da smo zreli in ne pustimo se od nikogar več izkoriščati. Po shodu je bil obhod na postajo, do cementne tovarne in nazaj do mostu, kjer je bilo slovo od Radečanov. Godba je zopet zaigrala maršeljzo. Navdušeno klicanje: »Živela svoboda, živela socialistična republika, živela socialna demokracija« itd. Ob enajsti uri se bile manifestacije končane. Popoldne je bil izlet iz Zidanega mostu v Vrhuvo skupno z radeškimi sodrugi. Ob 2. uri so nas že čakali vrhovski sodrugi, ki jih je bilo lepo število. Sodrugi Kužnik je pozdravil došle sodruge iz Zidanega mostu in Radeč. Zahvalil se je sodrug Pečnik za častni sprejem, ki nam bo živo ostal v spominu, kdaj da smo bili prvokrat z rdečo zastavo v vasi Vrhuvo. Nato smo odkorakali do Kržana in potem do Pištra na Praportno. Tam je bil javen ljudski shod pod milim nebom. Sodrugi Kužnik je v jedrnatih besedah pozdravil zborovalce, sodrug Pičinin je otvoril shod in dal besedo sodrugu Pečniku, ki je v pol ure trajajočem govoru razjasnil današnji položaj in pomen prvega maja. Zahvalil se je tamkajšnjim sodrugom in sodružicam za njihov napredek. Veseli nas, da je tudi v kmečki vasi zasijalo solnce! Sodrugi Sattler in Kužnik sta se pozdravila vidni procvit organizacije. Ob štirih popoldne je sodrug Pičinin zaključil shod. Ob pol šestih so se slovolili radeški in zidanmoški sodrugi in šli v spremstvu verhovskih sodrugov do Burkelca. Tu so se enkrat zaorili klici: »Živela svoboda«, potem pa so se sodrugi vrnili domov. Zvečer ob osmih je bil zabavni večer v Zidanem mostu v restavraciji na postaji. Tako smo končali ta slavnostni prvi maj 1919. Marsikatero oko je črno gledalo skozi zaprto okno na proletarske glave, ko so sodrugi skupno korakali ramo ob ramo za skupne pravice. Ne bomo rekli, koliko da je bilo manifestantov, ker jih nismo šteli; ampak rečemo lahko, da jih je bilo veliko, kar bodo morali pritrčiti tudi tisti, ki so nas iz radovednosti šteli, ko smo mimo korakali. Ponosni smo na tak naš napredek, ponosni na to, da se ljudstvo tako lepo samo izobrazuje, in ponosni smo tudi na to, da se je ta slavnostni pohod tako lepo in dostojno vršil. Pozdravljamo vse vrhovske sodruge, kmete in kmetice, delavce in delavke, blapce in dekle, da ste vaš Prvi Maj tako krasno obhajali! Želimo vam v majniku 1920. še več, veliko več! Isto želimo tudi radeškim papirniškim in zidanmoškim sodrugom in sodružicam.

Radeče pri Zidanem mostu.

Prvokrat je letos praznoval delavec in kmet pod rdečo zastavo delavski praznik 1. maj. Bil je v resnici praznik. Udeležba je najbolj pokazala, da se delavec in kmet zaveda. Vse trgovine so bile zaprte. Sredi trga je bil pred mostom slavalok z napisom: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Na mlajih so plapolale rdeče zastave. Naši sodrugi in sodružice so oklicali okna po hišah. Zjutraj so odkorakali z rdečo zastavo, ki je nosila napis »Živela Svoboda«, proti mostu, da tam počakajo Zidanmostčane z godbo. Ko so ti prišli, so jih sodrugi in sodružice pozdravili. Potem je bil skupni obhod po trgu. Sredi trga je bil shod. Godba je zaigrala Marsaljezo. Sodrugi Pičinin je pozdravil navzoče in dal besedo s. Cobalu iz Zagorja. Ta je govoril o pomenu 1. majnika in o potrebi združenja proletarijata celega sveta. Pojasnil je lažipreostvo meščanskih strank. Sodrugi Pičinin je zaključil krasno uspehi shod. Rdeče zastave iz Radeč in Zidanega mosta sta se križale. S klobukom v roki so navzoči prisegli, da se bodo zvesto pod rdečo zastavo bojevali za človeške pravice do končne zmage socializma. Po obhodu v Zidanem mostu so šli Radečani domov. Popoldan ob 1. uri so prišli Zidanmostčani z godbo v Radeče,

kjer so jih Radečani in okolčani pričakovali, da napravijo izlet v Vrhuvo, da pozdravijo tudi tam našega delavca in kmeta, ki se je organiziral in privikrat praznoval prvi majnik. Odhod iz Radeč je bil imponanten. Sprejeli so šli šolski otroci z rdečimi zastavami, za njimi odborilni organizaciji, potem načelnika godbe, za godbo pa se je vlekla dolga vrsta sodrugov in sodružic z rdečima zastavama Radeškega in Zidanmostčanskega društva »Svoboda«. V Vrhuvo se je vršil shod. Vrhuvočani so prišli do Burkelca; z njimi tudi mladina. Sodrugi Kužnik je v kratkem govoru pozdravil došle manifestante v imenu tamkajšnje politične organizacije in društva »Svoboda«. Gospod restavriator iz Zidanega mosta je posetil naš izlet v Vrhuvo in daroval delavskemu izobraževalnemu društvu »Svoboda« 100 K. Člani in članice se za to darilo iskreno zahvaljujejo. Končno moramo še omeniti, da je več sodrugov častilo sodrugu Pičininu za njegovo trudapolno delo, da je v tako kratkem času organiziral v Radečah in Vrhuvo in tamkajšnji okolici delavca in kmeta, da sta se zavedla in praznovala prvokrat skupaj prvi maj, kar je dokaz, da je ljudstvo zrelo. Sodrugi Pičinin se zahvaljuje vsem sodrugom iz vseh okrajev za čestitke.

Št. III pri Misljinih.

Obhajali smo majsko slavnost prvič v naši došedaj tako zaspani miselnosti dolini. Dan 1. majnika smo hoteli tudi mi praznovati in smo zato sklicali poseben javen shod, ki je prav lepo izpadel. Otvoril je shod sodrug Krajnc, predsedoval mu je pa sodrug Gros, ki je dal besedo sodrugu Leskovškemu iz Celja. Leto nam je v svojem, nad dve uri trajajočem govoru orisal pomen današnje slavnosti. Opisal nam je trpljenje in težave, katere so prenašali naši predbojevniki za to vzvišeno idejo bratstva, enakosti in ljubezni. Ideja, katera bo prejalstela na svojem zmagovitem pohodu pogazila vse lažipreoke in obrekovalce in tako gotovo kakor gotovo pride jutrišnji dan, pripeljala proletarijat do zmage. Nadalje je govornik govoril o krivcah in zaprekah, ki jih je delala rajnka Avstrija proletarskemu delu, pa da se tudi sedanja vlada ne izkaže za nič boljšo. Opozoril nas je nadalje na to nesramno volilno pravico v ranjki Avstriji in radi katere proletarijat ni mogel priti do svojih pravic. Opozoril nas je, naj bomo na straži in se varujemo raznih krivih prerokov, ki lazijo okrog v ovčjih kožah in lovijo nevedno ljudstvo v svoje kapitalistično - imperialistične kremplje. Nadalje nas je opozoril na njih časopise, posebno pa na novo izšel list »Narodni Socialisti«, ki je ravno toliko socialističen kakor »Slovenski Narod« ali pa »Slovenski Gospodar«. Ljudstvo je govornika pazno in mirno poslušalo in vseskozi pritrjevalo njegovim izvajanjem. K besedi se je še oglasil sodrug Krajnc, kateri je na kratko orisal pomen in potrebo gospodarske organizacije. Ustanovimo si podružnico konsumnega društva! Nadalje je pozval posebno ženstvo, da se začne zanimati za izobraževalno društvo »Svoboda«, da se tako prej ko mogoče pride pri nas tudi do ustanovitve tega prekornistnega društva. Kajti izobrazba je temelj naši lepši bodočnosti. Majska resolucija je bila enoglasno sprejeta. Nato se je sodrug Gros v imenu vseh zahvalil sodrugu Leskovškemu za njegov trud in zaključil lepo uspehi shod. — Razšli smo se s trdnim upanjem in pričnanju, da, ko pride zopet 1. maj 1920., homo do tega časa vse zamujeno popravili, in ga praznovali tako, kot ga še ni miselnost dolina solz. Sodrugi, sodružice! Na delo za vzvišeno idejo socializma. Zanesite jo vsako vas, v vsako hišo! Nobena hiša ne sme biti brez socialno-demokratskega časopisa! Vsak delavec, vsak kmet mora biti naročnik »Naprjela« ali pa tednika »Ljudskega Glasu«! Na delo sodrugi, da se otresemo spon!

Strnišče pri Ptuj.

Tudi pri nas smo praznovali delavski praznik prvi maj. Begunci, delavci in kmetje, v družbi svojih domačih, ki so zaposleni v begunskem taborišču, so s številno udeležbo na shodu pokazali, da razumejo pomen praznovanja prvega maja in da hočejo slediti klicu Karla Marksa: Proletarci vseh dežel, združite se!

Udeležba je bila impozantna. Nad tisoč ljudi se je zbralo okoli odra, ki je bil z zelenjem in rdečimi zastavami okinčan. Z zadoščanjem smo gledali naše delavke, kako so pridno prodajale rdeče napeljne, majski spisi, razglednice, brošure itd. Ob zvokih »maršeljze« je sodrug Le-

giša otvoril shod in podal besedo sodrugu Komavliju. Pravica ni še zmagala, zato praznuje vsako leto mednarodni proletarijat svoj praznik prvi maj, da manifestira za svoje pravice in demonstrira proti krivicam kapitalistične družbe. Ko je sodrug Komavli govoril kakih pet minut je priplaval črn oblak in vsula se je ploha. Ljudje so se nato zbrali v baraki, kjer se je shod nadaljeval. V nadaljevanju govora je Komavli izvajal, da kakor se je danes vsula ploha nad nami, tako se bližajo grozeči oblaki, ki bodo strmoglavili sedanjí krivični ustroj človeške družbe! Zato je treba da vsi do zadnjega postanemo člani naših organizacij in se zavedamo razredne in mednarodne solidarnosti vsega delavstva. Ko je sodrug Komavli izrekel v imenu udeležencev pozdrav delavstvu celega sveta, posebno pa našim slovenskim in italijanskim sodrugom onstran demarkacijske črte, je po dvorani zaorilo in navzoči so navdušeno ploskali. Na koncu govora je Komavli prečital resolucijo, ki je bila z navdušenjem in klici »Živel socializem«, »Živela internacionalna«, enoglasno sprejeta.

Ko je sodrug Legiša zaključil shod, je solnce zopet sijalo in šli smo na prosto in koncertu in tomboli, nato pa na veselčni prostor, kjer je stal slavalok, delo sodruga Mihelina, z napisom: »Živel socializem!« in »Delo, kruh in svoboda!« Praznovanje prvega maja se je izvršilo mirno in dostojno, za kar gre čast udeležencem in sodrugom rediteljem. Sedaj pa sodrugi na delo, ker bliža se prvi maj, ko bomo praznovali dan naše zmage!

Jesenice.

Dodatno k že objavljenemu poročilu smo prejeli od jeseniških sodrugov še sledeče poročilo:

Prvič so videli Jesenice in okolica manifestacijo, kakršne še ni bilo. Čakali smo željno in naše upanje nas ni varalo. Na predvečer se je ob nabit polni dvorani pri »Jeleni« proizvajala drama »Izza štirih sten«, kjer je delavstvo uživalo lepo svoje umetnine z vso svojo dnšo. Ob tej priliki je nastopil prvikat pred kratkim časom ustanovljeni mešani zbor pevskega društva »Svoboda«, ki ga je izuril poštvovalni pevovodja-samouk sodr. Ambrožič. Uspel je dobro in žel odobravanje. Sodr. Ambrožič je prejel za delo laborov venec z rdečima trakovima. Pred igro je nagovoril in razjasnil delanski položaj delavstva in njegovega življenja sodrug Golouh iz Ljubljane ob velikem odobravanju vsega občinstva.

Prvi maj. Oznanilo ga je streljanje topičev in budnica že ob štirih zjutraj. Slavoloki so pričali, zastave, so pričale pozdrave Jesenic, Javornika in Dobrave delavstvu in negri vi svobodi. Ob devetih se je razvil izprevid izpred »Jelene« z zastavami organizacij, z napisi in delavsko godbo na čelu. Vzoren je bil red in delavstvo kakor železničarji so dajali duška vzklikom svojega veselja in želam ter težnam proletarijata. V sprevidu so korakali tisoč in tisoč za posameznimi velikimi rdečimi zastavami (bilo jih je 5). Streljanje iz topičev, kakor pozdravi volakov je spremljalo manifestacijo proletarijata. Pred kolo-dvorom je bila govorniška tribuna, ki so jo obkrožile zastave in v ozadju slika »Prost tisočletnega robstva«. Zbrano je bilo ljudstvo iz Jesenic ter okolice in lahko se reče, da je bilo, nizko cenjeno, nad 5000 ljudi. Govorila sta sodruga Mihelc in Golouh iz Ljubljane. Z gromovitim odobravanjem je spremljalo ljudstvo slavnostne govore in v duše delavstva je zaplala moč proletarijata. Prvič je zadonela delavska himna »Naprjela« iz grl pevškega društva »Save« in marsikomu je plala solza v očesu nad močnostjo dneva proletarijata, dneva svobode. Ob dvanajstih se je zaključilo slavnostno zborovanje in ljudstvo se je razhajalo mirno in vendar je v njihovih srcih plala večna sila: človeštva. Vojaštvo se je čudilo mirni in vzorni organizaciji proletarijata; čudili so se vsi in pozdravljali.

Popoldne je bila veselica in koncert pri »Jeleni« in pri »Werglesu«, katere se je udeležilo nebrojno občinstva iz celega okraja. Potekla je v zadovoljnost vseh. Dan prvega maja je ukoreninil v našem okraju misel ednosti in svobode in mi zremo polni navdušenja v bodočnost. P. K.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Položaj na Korškem.

Ljubljanski dopisni urad poroča dne 5. maja ob 12.50 popoldne iz

uradnega vira: Vsled nadaljnjega pritiska sovražnika so se naše čete umaknile v smeri proti Pliberku; to mesto še držimo.

Amerikanski kapital v Jugoslaviji.

Kakor poroča »L'Idée Nationale«, so vzeli ameriškanski kapitalisti v najem dubrovniško pristanišče. Razun tega nalagajo ameriškanci svoj kapital v nepremičnine po Bosni. Laški list dostavlja srdito, da se to čudno vjema z idealnimi načeli Wilsona v dezinteresementu, protimperializmu in drugimi takimi »čenčami«. P. P.

Radikalni laški listi zahtevajo aneksijo Reke in cele Dalmacije.

»L'Idée Nationale« in »Corriere d'Italia« zahtevata takojšnjo aneksijo Reke in Dalmacije, ker je to dolžnost Italije in ker je to edino sigurno sredstvo. S tem si bo vstvarila Italija gotov sistem ravnotežja in si bo pridobila ugleda. P. P.

Po svetu.

Železniška stavka v Lombardiji.

LDU. Berlin, 5. (DunkU.) »Berliner Tageblatt« poroča iz Lugana: 80.000 nastavlencev lombardskih sokundarnih železnic je stopilo v stavko.

Položaj na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 4. (DunkU.) OKU. poroča: Višje poveljstvo vzhodne armade javlja: Črto Tise držimo krepko v naši oblasti. Čehi od Miškolca ne nadaljujejo prodiranja. V smeri proti Jegru so dospeli do Tydise, od koder so zahtevali, naj se Rdeča armada umakne iz Jegra. Naše čete te zahteve niso uzele na znanje in stoje pri Jegru. Čehi nadaljujejo napad med Fülekom in Salgo-Tarianom. Naši sprednji oddelki so se vsled tega napada umaknili na poprej določeno obrambno črto severno od Salgo-Tarjana. Ob lpu je položaj neizpremenjen. Snoči smo s protinapadom zavrnili češke čete, ki so pri Kekešu prekorčile reko Ipel, na severni breg. Pregrupiranje Rdeče čete so se zbrale na določenih točkah. Na ozemlju naše armade in pri Rdeči armadi je zopet red.

LDU. Budimpešta, 5. (CTU.) Velik del prebivalstva je navzlic strogim kazenskim odredbam, pripravljeno se na vsak mogoč način upreti terorju vpoklicanja. Kljub temu namerava Bell Kun tudi še danes braniti Budimpešto, čeprav je velik del delavstva proti boju. Kun noče opustiti Budimpešte brez boja. Vsled poročil s fronte vlada velika poptrost.

Dunajske občinske volitve.

LDU. Dunaj, 5. (DunkU.) Kakor poroča »Morgen«, je imela večernja volitev v dunajski občinski svet nastopni izid: 99 socialnih demokratov, 50 krščansko socialcev, 9 Čehov, 3 nemški nacionalci, 2 židovska nacionalca, in enega zastopnika liberalne meščanske stranke. »Sonn- und Montagszeitung« piše zopet, da je bilo izvoljenih 100 socialnih demokratov, 51 krščanskih socialcev, 7 Čehov, 3 nemško nacionalci, 3 židovski nacionalci, 1 mandat pa da še ni zaseden. — Volitve v deželno zbornico so pokazale isto razmerje med strankami. Socialni demokrati bodo tedaj v deželni zbornici in v dunajskem občinskem svetu imeli absolutno večino. Volitve so se vršile popolnoma mirno. — Posledica teh volitev bo predvsem, da preide dunajska občinska uprava v roke socialnih demokratov. Predvsem bodo izvoljeni za župana in za oba podžupana socialni demokrati. Nato pridejo na vrsto tudi različni ravnatelji velikih dunajskih mestnih podjetij. Po odstopu dr. Weiskirchnerja bo najbrže sedanji podžupan Reumann izvoljen za župana. Ker je Reumann že star in ta izvolitev samo formalno vrednost, bo Reumann takoj po izvolitvi zopet odstopil. Na njegovo mesto pride Emmerling, za podžupana pa hočejo izvoliti Maksa Winterja. Emmerling je glavni upravitelj »Arbeiter Zeitung«. Winter pa urednik tega lista.

Položaj na Bavarskem.

LDU. Berlin, 5. (DunkU.) O občinskih akcijah v Monakovem poroča »Lokalanzeiger« dne 4. t. m.: Navdušeno pozdravljeni po prebivalstvu so večer vkorakale tukaj nove čete. Doslej je bilo 150 mrtvih in okoli 900 ranjenih. Aretirali so več nego 5000 oseb. »Lokalanzeiger« poroča iz Monakovega: Med onimi, ki so jih ustrelili po prekinu sode, je tudi komunist Southeimer. Višji poveljnik rdeče armade Engelhofer, ki so ga ustrelili pri poizkušenem pobegu, je bil 21 leten mornar

in dezertir; po zaroti mornarjev v času, ko je bil Mihael koncler, so ga obsodili na smrt. Engelhof je bil tudi že prej na Bavarskem eno leto v prisilni delavnici kot kaznjeneec. Strašne rane na glavah ustrelenih talcev so posledice strelcev, ki so bili oddani iz bližine. Pohabljeni ni bilo opazovati. Povelje za usmrnitev sta dala poveljnik Seidel in njegov namestnik Haussmann. Le-ta se je sam ustrelil, ko so ga hoteli prijeti. Seidla je množica ubila.

Višina vojne odškodnine Nemčije.

LDU. Nauen, 4. (Brezžično.) O finančnih bremenih, ki jih bo morala nositi Nemčija, javljajo iz Versailles, da se bo morala Nemčija obvezati, da plača kot naplacho na celotno vsoto vojne odškodnine, ki bo objavljena šele dne 19. maja 1921, 125 milijard v zlatu, inozemskih vrednotah ali v nemških državnih zakladnicah. Kdaj bo mirovna pogodba izročena nemški delegaciji, še vedno ni določeno. Ker sta se pokvarili obe direktni brzolajni žici med Versaillesom in Berlinom, ne dobiva urad mirovne komisije v Berlinu nikakih političnih brzolajnih vestí. Zveza med Versaillesom in Berlinom se vzdržuje v tem trenutku samo s kuriji.

Kielski prekop.

LDU. Nauen, 4. (Brezžično.) Kakor poročajo iz Versailles, napreduje razprava o vprašanju kielskega prekopa na mirovni konferenci precej hitro. Nemčija bo najbrž obdržala suverenost nad prekopom in ozemljem v neposredni bližini, toda uprava bo mednarodna in bo v nekaterih ozirih podobna upravi Sueskega prekopa. Vrhovno nadzorstvo bo imela zveza narodov.

Glas resnice.

LDU. Versailles, 4. (DunKU.) »Populaire« protestira v ostrem članku proti osvojevalni lakoti, ki se dandanes prikriva na narodnim pravom, in piše: V imenu narodnega prava hočejo naši aneksionisti anektirati na milijone Nemcev, italijanski ekspanzionisti hočejo podjarmiti na stotisoče Dalmatincev, Rumuni in Čehoslovaki pričajo skupno operacijo proti Ogrski. Bukareška vlada, ki je bila v letih 1916 in 1917 proti nemško-avstrijsko-bolgarskemu imperializmu, se vede danes skrupulozno.

Mirovna konferenca.

LDU. Pariz, 4. (Brezžično.) Načelniki francoske, angleške in ameriške vlade so se sestali v soboto zjutraj in popoldne. Razpravljali so položaj, ki je nastal vsled dejstva, da italijanska delegacija ne bo prisotna pri podpisu preliminarne miru z Nemčijo. Vzeli so v pretres razne razsežnosti, ki so brez izjeme za Italijo zelo ugodne. Razen tega je italijanska vlada dobila obvestilo, da nameravajo zavezniške vlade pozvati v kratkem v Pariz avstro-ogrsko delegacijo in se pogoditi z njo o preliminarne miru s to državo.

LDU. Berlin, 5. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Pariza: Načelniki treh velicil so sklenili, Nemčiji v mirovnem dogovoru izrecno prepovedati združitev z Nemško Avstrijo, ki naj postane nevtralna republika. Brest-Litovski in Bukareški mir se razveljavita. Rusiji se načelno pripisuje pravico do odškodnine za škodo, ki jo je utrpela začetkom vojne.

Nemški delegati v Parizu.

LDU. Krakov, 3. (DunKU.) »Czas« poroča po listu »Kuryer Warszawski« iz Pariza: V primeru, da Nemci ne bi podpisali mirovne pogodbe, je antanta odredila velike vojaške priprave. Na postaji v Versaillesu je poseben vlak pripravljen, ki bi odpeljal nemške mirovne delegate, ako ne bi hoteli podpisati pogodbe. Obenem bodo razglasili konec premirja. Armada maršala Focha bo prodrla 30 km daleč in zasedla Frankfurt ob Menu. Ob Renu so postavljene dolge vrste vagonov, lokomotiv in tovornih avtomobilov. Kakor trdijo vojaški krogi, bo tralo prodiranje tri in pol ure. Nemčija bo potem dobila sedemdesen rok, nato bo armada eventualno iznova prodirala. Pariški vladni krogi so preverjeni, da bo Nemčija naslednje podpisala mirovno pogodbo.

Delavstvo proti Clemenceauju.

LDU. London, 5. (ČU.) Reuterjev urad doznava iz Pariza: Prvi tajnik delavske zveze, Jouhaun je pisal ministrskemu predsedniku Clemenceauju, da ne more več prisostvovati delovanju mirovne konference. Ni mu mogoče več zastopati interesov delavcev na mirovni konferenci, ker je vlada protipravno

prepovedala delavcem, da jati duška svojim čutom in naziranjem.

Beigija se kuja.

LDU. Bruxelles, 5. (ČTU.) Ministrski svet je bil v soboto in v nedeljo pod predsedstvom kralja zbran v Laakenu. Pri sebi so bili navzoči člani kabineta, vsi državni ministri in belgijski delegati na mirovni konferenci. Razmotirali so o vprašanju, ali naj belgijski delegati podpišejo mirovni dogovor, ali naj takoj zapuste konferenco. Po končanem posvetovanju je izjavil ministrski predsednik, da je položaj jako resen in da so obljube, ki so se dale Belgiji, ostale obljube.

Kriza na Španskem.

LDU. Madrid, 4. (DunKU.) Agence Havas poroča: Maura je ponudil kralju demisijski celokupnega kabineta. Vladar jo je odklonil, in zagotovil Mauri svoje trajno zaupanje. Na zahtevo vlade je podpisal dekret, po katerem bo zbornica razpuščena in vpoklicana nova zbornica, za katero bodo volitve prvo nedeljo meseca junija.

Turški vojni svet.

LDU. Lyon, 4. (Brezžično.) Iz Carigrada poročajo: Pred vojnimi svetom se je pričela sodna obravnava proti 12 voditeljem takozvano unionistične stranke, ki so zakrivila pokolje v Armeniji. Glavne obtožence Enver beja, Djemal beja, Talat beja itd., katerim se le posredno ubežati in katerih še vedno niso zasačili, bodo obsodili v odsotnosti.

Dopisi.

Po »Zvezarsko«. V nedeljo, dne 4. t. m. se je pripeljal uradni žužne železnice, Skof po imenu, v Ljubljano na glavni kolodvor. S seboj je pripeljal tudi en tovorni voz raznega blaga in živil, katere je spremljal znani kričar Zveze jugoslovanskih železničarjev, Jaklič. Takoj je zahteval gorl imenovani uradnik od nadprednika Glavana, naj mu takoj postavi voz v takozvano »šublino«. Ker pa je imel nadprednik Glavan še dva druga voza postaviti na dotični tir, je šel po te. Ali glej, g. Skof se je razsrdil ter začel zmerljati nadprednika Glavana z barabo in cigantom ter mu nastavljal revolver. Nato so se oglašili drugi železničarji in začeli kričati nad uradnikom. Ta jo je takoj odkuril. Tako nastopajo naši vseslovanski zvezarji! Potem pa naj še kdo reče, da niso izobraženi in da ne gledajo za izboljšanje delavskega položaja! Na svidenje, g. Skof pred sodnijo! Merodajne faktorje pa pozivamo, da se takim osebam odvzame orožje! Več železničarjev.

Šoštanj. Popravek v zmislu § 19. tisk. zak. Z gzirom na v št. 42. iz Celja in 54. iz Šoštanja natisnjen dopisa, koja me osebno napadala izjavljam: ni res, da bi bil jaz protestiral zoper preiskavo voza z usnjem, namenjenega na Dunaj, res je pa, da sem sam izrazil svoje zadoščenje nad preiskavo. Ni res, da bi jo odkuril z dolgim nosom, pač pa je res, da sem se jaz in da se je vedla preiskovalna komisija popolnoma korektno. Ni res, da bi bil kot gospod mednarodni, pač pa je res, da sem vedno in neomajeno zastopal in proti vsakomur narodno stališče. Ni res, da bi bil jaz pripomogel h kakemu tihotapljenju, pač pa je res, da sem vsak poskus tacega početja z vsoto strogo zadoščil. Ni res, da bi bil jaz pisal in prosil, naj se me imenuje gerentom, pač pa je res, da me je okrajno glavarstvo brez vsakega vmešavanja od moje strani predlagalo, ravnotako kakor sta se moja kolega dr. Bratkovič in dr. Kolšek imenovala za gerenta v Slovenjem gradu in Laškem trgu. Ni res, da bi hodil na različne malce in večerje, pač pa je res, da sem bil opetovano po opravih v pisarni in zasebni hiši pri gospodu Woschnagju. Ni res, da bi jaz komu odtiral žvila, pač pa je res, da je ravno v Šoštanju preskrbljenje z živili nam drugim krajem izredno dobro. Preiskavo narodne vlade pozdravljam sam z največjim veseljem, ako bi se kdo upal, da tudi s svojim imenom in svojo osebo zastopa napade napram pristojni oblasti. — Odličnim spoštovanjem: Dr. Fran Mayer s. r. — (Op. ured.: Glede teh dopisov smo že nekoč podali pojasnilo g. dra. Mayerja. Mislimo, da je stvar zaenkrat rešena, če objavljamo še ta popravek, ki naj ga presojajo čitatelji sami).

Zatec. Žalčani vprašajo okrajno glavarstvo in državno pravdnitvo v Celju, ako je dovoljeno, da se pri nas kolje in seka živino le za vojne dobičkarje in tiste posestnike in posestnice, ki so žito in druge deželne prideleke prodajali za časa vojne po tako neizmerno visokih cenah, da jim ni izslesanemu ljudstvu, da lahko sedaj plačujejo meso po 20 K kg, dočim ga je prodajalec plačal živo težo po 8 K kg in ima za delo ogromno plačilo 12 K, kar znaša pri enem govedu tisočake?

St. Lovrenc na Pohorju. Tu ima tovarno nemški kapitalist Kiefer, ki plača, kakor je znano, nekatere delavce celo po 5 K na dan. Že na to nesramno izrabljanje in skopuhstvo, opozarjamo gospoda obrinega nadzornika! Ima pa ta bogataš - skopuh še druge lepe lastnosti. Delavca P. je odslovil iz službe; zato si je la poiskal delo na Fali; a komaj je stopil v službo, ga pokličejo v pisarno, mu vrnejo knjižico, češ, da ga ne obdrže več, ker je delal v tovarni onega Kieferja. — In mojster mu je povedal, da je Kiefer sam pripotočal, da ga naj ne sprejmejo, seveda v prvi vrsti zato ne, ker je organiziran v soc. dem. organizaciji. — Takšno umešavanje tvori višek predrznosti, ki se mora kaznovati. Razentega je Kiefer že odslovljenemu delavcu odtgnil del domelne plače itd. — Nekega zidarja je odslovil, ker ni hotel delati po 10 ur na dan, nego samo po 8 ur. — Takim oholim kapitalistom bo treba vzeti tovarne in jih takoj podržaviti! — Dalje ima v našem kraju bogati Löschnig, ki ima trinalst posestev, svojo tovarno, v kateri plačuje lesnim delavcem po 5 K na dan, seveda brez hrane. — Temu bo torej treba vzeti, 12 posestev, potem bo že bolj ponižen. Od bele moke, ki jo je ta mogotec dobil za delavce od Volne zveze, do danes še nismo nič videli, pač pa nam ponuja moko iz plesnive koruze, ki jo je dobil cel vagon.

Male novičke v Mariboru.

Ta lističek svetovne slave je grozno nesrečen, ker sta sodr. Kristan in Falk na majniški slavnosti skupaj nastopila. Tudi za sodr. Fajava je v svoji krščanski ljubezni jako v skrbeh. S sovražniki da se objemamo! Vsaj objemati se, meda ni proti principu krščanske socialnega ali bolje Kristovega nauka: »Ljubite se med seboj«, ali pa: »Ljubi svojega bližnjega« itd.? Mogoče bi se pa za zastopniki »Malih novic«, — t. j. namreč klerikalni listič, — po svetu malo znan — tudi še kdaj radi s kom objemali, zlasti, če jim bo kje, pri kakih volitvah huda predla, — morda z liberalci, kaj? Sicer pa le obdržite mirno kri: nam sploh ne gre toliko za kršč. ljubezen, nego za solidarnost v programu. Krščanski socializem pa naj ne bi propagiral nekrščanskega, in še celo ne nacionalnega sovraštva! Prepričani smo pa tudi, da se vera ne da na komando komu vcepiti, kakor bi to radi mendar klerikalci, če se spodkajo ob tem, da mi smatramo vero za privatno zadevo. In gotovo pa je tudi, da klerikalci največ škodujejo veri in sebi z lažmi, ki jih prodajajo o nas, ko vendar vsak naših ljudi ve, da na shodih in tudi drugje o veri navadno ne govorimo, marveč le o socialni politiki in ljudskih pravicah.

Dobri ton klerikalcev. »Slovenec« večkrat piše o strankarski dostojnosti. Dobro je! Zato naj Slov. Gospodarja pouči, da ne bo pisal tako-le: Razne živali so bile vsiljive v streliških farkih, a vsiljivost social. dem. agitatorjev jih daleč prekaša. — Hodite pred nami z dobrimi zgledi!

Zavarovanje delavcev zoper nezgode. Začasna delavska zavarovalnica zoper nezgode v Ljubljani pozivlja tem potom še enkrat vse podjetnike, ki imajo v področju deželne vlade za Slovenijo zavarovanju zoper nezgode zavezane obrate, da vplačajo takoj zavarovalnine za drugo polletje 1918 odnosno tudi še od prejšnjega časa zaostale zavarovalnine. Opozarja se na to, da se imajo zaostale zavarovalnine vplačati z zakonito določenimi 4% zamudnimi obrestmi. Položnice za vplačevanje se dobe pri zavodu.

Opozorilo glede naprav za proizvajanje, ozr. napeljavno elektrike. Množe se pritožbe, da izvršujejo po deželi dela, spadajoča v elektrotehnično stroko, osebe, ki nimajo za to niti koncesije, niti potrebne strokovne izobrazbe. Občinstvo se opozarja, naj za taka dela jemlje edino osebe, ki imajo za to oblastveno dovoljenje. Obrtnim oblastim je strogo naročeno, naj naslednje neupravičene izvrševalce tega obrta.

Povišanje službenih prejemkov okrožnih zdravnikov na Slov. Štajerskem. Sprejme se načrt na redbe celokupne vlade za Slovenijo v Ljubljani o začasnem povišanju

službenih prejemkov okrožnih zdravnikov na Slov. Štajerskem. 1. Do preklica, dokler trajajo sedanje izredne razmere, se okrožnim zdravnikom na Slov. Štajerskem ož 1. januarja 1919 dalje dovoli draginjska doklada v izmeri 100% vseh službenih prejemkov, t. j. osnovne plače, starostnih doklad in krajevne doklade. 2. V pokritje tega povišanja se podvojijo prispevki, ki jih imajo po določilih § 11. zakona z dne 28. aprila 1909, štajerski dež. zak. št. 40, prispevati okraj in občine. Ti prispevki, ki se odmerijo v odstotkih v okraju, oziroma občini predpisanih, dokladam podvrženih direktnih državnih davkov, znašajo torej od 1. januarja 1919 dalje do preklica: a) za vsak okraj 2%, b) za one občine, v katerih se pobirajo občinske doklade nad 25%, za dobo te dokladne višine 3%, c) za one občine, v katerih se pobirajo občinske doklade do 25%, za dobo te dokladne višine 5%. Ostala določila § 11. imenovanega zakona veljajo neizpremenjeno dalje.

Iz kroga užitinskih nastavljencev. Kaj bomo res počeli dacarji? Ob prvem maju smo upali, da nam nakažejo kakih doklad in nam zvišajo plače. Ali mi nismo dobili ničesar. Vlada ima za nas gluh ušesa. Vprašamo, kako nal živimo z 160—200 K na mesec? Ali naj začnemo krast? Potem nas zaprejo. Zraven nas je pa še nekaj revežev invalidov, ki smo v tej vojni prišli ob vse in smo danes s svojimi družinami popolnoma brez obleke in drugih potrebščin. Pravica kje si? Demokracija kje si? Kaj naj še kličemo na pomoč? Gospodje pri vlad, spomnite se tudi malo na revne dacarje, ki potrpežljivo čakajo na vas! V naših srcih bije ravno tako »Jugoslovansko srce« — ako ne bole — kakor v srcih marsikaterih dobro situiranih državnih funkcionarjev. Dacarji so reveži. Nimajo ugodne aprovizacije. Shajati s 160 K se sploh ne da, pač prodajamo kos za kosom našega borgega pohištva, tako, da nazadnje še žilce ne bomo imeli! Jaz, ki to pišem, mi — pri moji vesti — ni hujšega, kot da moram reči, da je v zaželeni Jugoslaviji sama nezadovoljnost! Kako tudi boš zadovoljen? Naj bi vlada malo bolj segla po vojnih dobičkarjih in revnih trgovcih! Sedaj se vidi, koliko blaga imajo še od predvojnega! In kakšne so še cene? Neki nastavljenec je pravil, da imajo moško blago, ki jih stane lastno ceno 20 K, prodajalo pa se je že po 180 K in sedaj po 80 K! To se dogaja v marsikateri trgovini. Cene bi bilo treba dati pri trgovcih pred prekico! Cene pri oderuhih agitirajo za boljše življenje! Se ga ne boš? Sklepam: Zahtevamo pravice, demokracije, in to tudi za revne, sedaj tako slabo plačane, dacarje!

Zdravilišče Rogaška Slatina. Oddajo se obratni prostori 1. hotel »Posta« dosedanjemu najemniku Karolu Ristu proti letni najemnini 8000 K; 2. trgovina z mešanim blagom v »Tržaški hiši« dosedanjemu najemniku Janezu Beraniču proti letni najemnini 3000 K; 3. brivnica in česalnica v »Zagrebski hiši« dosedanjemu najemniku vdovi Lujzi Dunler proti letni najemnini 700 K z dostavkom, da mora nastaviti moškega frizerja; 4. trgovina z delikatesami Josipini Simonšek v Celju, proti letni najemnini 1000 K; 5. trgovina z zlatino in srebrnino dosedanjemu najemniku Konstantinu Almoslehner za letošnjo sezono proti letni najemnini 500 K; 6. trgovina z urami dosedanjemu najemniku Albertu Klemen proti letni najemnini 200 K; 7. krojaška trgovina Alojziju Koražia proti letni najemnini 700 K s pogojem, da mu ta lokal zaradi ognjevarnosti ne služi obenem za delavnico; 8. paviljon za prodajo peciva ponudniku Viljemu Bizjaku proti letni najemnini 200 K.

Mostarino. Lastniku mostu čez Savo pri Trbovljah inž. Moricu Krichschlager se je dovolilo 50% zvišanje dosedanje mostarine. V istem izmeru se dovoli zvišanje mostarine graščini Šoštanj pri Sevnici, ki je lastnica mostu čez Savo Radna-Sevnica. Trški občini Spodnji Dravograd lastnici mostu čez Dravo se dovoli zvišanje mostarine do preklica po tarifu, katerega je že odobrila deželna vlada za Štajersko. Odobri se do preklica tarif za pobiranje brodarine na brodu čez Savo pri Rajhenburgu lastniku Janezu Flisu, izvzemši postavko za prevažanje oseb, ki se določi na 20 mesto na 30 vinarjev.

Drobno.

Zvišanje cen poštnih golic. Ker presega cene za papir in tisk za obrat potrebnih tiskovin do sedaj veljavne cene za posamezne golic, je bila poštna uprava prima-

rana, zvišati ceno nakaznic na 6 vin., z veljavnostjo od 15. aprila naprej in denarnih kuvertam na 16 vin., spremnicam na 16 vin. ter brzolajnim golicam na 4 vin. z veljavnostjo od 5. maja t. l. naprej.

Strojepiskam sporoča vodstvo Ljubljanskega dopisnega urada, da je služba strojepiske v tem uradu že oddana.

Redni občni zbor pevskega društva »Slavce« se bo vršil v soboto, dne 10. maja ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih v »Narodnem domu«. Na dnevnem redu je tudi prenova društvenih pravil. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Pripravljalni odbor izvoljen dne 27. aprila na sestanku farmaceutov v Ljubljani, vabi iste, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora »Društva farmaceutov v Sloveniji«, ki se vrši v petek, dne 9. t. m. ob 7. uri zvečer v salonu gostilne Mrak, Ljubljana, Rimska cesta.

Strašen umor. V petek, dne 25. aprila zvečer se je zgodil v Litmerku pri Ormožu strašen umor. Viničarka Kovačec je v družbi svoje hčere in zeta ubila s sekiro svojega nad 50 let starega moža; z dvema udarcema mu je lobanjo popolnoma zdrobila, tako da so se možgani razlili po tleh. Čedna trojica je pustila mrliča ležati celo noč pred hišo in se razbežala. Hiši in zet sta v zaporu, žena v bolnišnici, ker ima en prst na roki odrezan in je tudi ostala roka precej razemesarjena. Sumi se, da se je poškodovala sama, da bi se lahko zagovarjala s silobranom. Vzrok zločina je navaden rodbinski prepir in seve pijača.

Načrt za tehniko v Ljubljani.

Deželna vlada za Slovenijo je sprejela na 91. seji dne 26. aprila t. l. nastopni načrt o ustanovitvi začasnega tehniško - visokošolskega tečaja v Ljubljani:

1. Da zamorejo absolventi njih šol začeti študije tehniške smeri, se ustanovi v Ljubljani začasno tehniško-visokošolski tečaj za gradbeno, strojno - elektrotehniško, rudarsko in zemljemersko stroko.
2. Začasno tehniško - visokošolski tečaj izvrši v mesecih maj-november 1919 poduk 1. in 2. izrednega semestra 1. letnika v zmislu učnih načrtov belgajske tehniške fakultete in tehniških visokih šol na ozemlju nekdanje Avstrije.
3. Po možnosti se vršijo na tečaj istočasno tudi pomožni kurzi v prid slušateljem višjih letnikov.
4. Vodstvo in uprava začasnega tehniško - visokošolskega tečaja se poveri Kuratoriju za časni tehniško-visokošolski tečaj v Ljubljani, ki se sestavi tako:
 - a) načelnik in njegov namestnik, ki jih imenuje deželna vlada za Slovenijo;
 - b) 4. zastopniki učiteljskega kolegijsa, ki jih imenuje učiteljski zbor po enega za stroko gradbeno, strojno - elektrotehniško, rudarsko in zemljemersko;
 - c) 2. zastopnika »Društva inženjev v Ljubljani«, ki jih imenuje društvo izmed delegatov v vseučiliški komisiji v Ljubljani;
 - d) 1. zastopnik »Društva slovenskih geometrov« v Ljubljani, ki ga imenuje društvo.
4. Kuratorij prevzame vse posle, kolikor se tičejo vodstva in ureditve začasnega tehniško - visokošolskega tečaja, ki ga zastopa napram javnosti in varuje njegov ugled. Skrbí za izvršitev poduka in nameščenja pomožnega osebja.
- Kuratorij deluje v skupnih sejah, ki so sklepne ob navzočnosti polovice članov in sklepa z večino glasov.
- Poslovni red si določi kuratorij sam.
5. V začasni tehniško - visokošolski tečaj se sprejemajo kot redni slušatelji absolventi srednjih šol (gimnazije, realne, realne gimnazije) obojega spola, ki se izkažejo z zrelimi izpričevanji in so pristojni v kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev.
- Kot izredni slušatelji se morejo sprejeti državljani, ki so dovršili 17. leto in se izkažejo s primerno predizobrazbo.
6. Učne moči so honorirani docenti, tehniški učitelji in lektorji, ki jih pokliče na predlog vseučiliške komisije deželna vlada. Konstruktorje, asistente in pomožne osebe pa pokliče na predlog kuratorija.
7. Stroške za začasni tehniško-visokošolski tečaj krije deželna vlada za Slovenijo iz vseučiliškega fonda.

Agitirajte za naše časopisje!

Iz stranke.

Krajevna jug. soc.-dem. stranka v Škottlandu naznanja vsem članom sodrugom, da se vrši danes ob pol 8. uri zvečer sestanek in sicer v gostilni »Novi svet«. Dnevni red: volitve novega odbora in razne druge važne stvari. Zatorej se vabijo vsi člani, da se polnoštevilno udeležijo.

Poročila.

Konferenca v Mariboru.

V sredo 30. aprila zvečer se je vršila dobro obiskana konferenca zaupnikov Maribora in okolice v restavraciji Puntigam. Predsedoval je sodrug Fava, zapisnik sta vodila sodruga Pelan in Pesanski. Poročil je sodrug Anton Kristan iz Ljubljane o preuredbi politične organizacije ter o osnovanju okrožne mariborske organizacije. Podrobno je razložil potrebo, namen in izvedbo političnega dela. Pečal se je z razširjenosti strankinega tiska ter podal vse tozadevne direktive za razširjanje »Napreja«, »Ljudskega Glas«, »Demokracije« in »Svobode«. V debati so govorili sodrugi Domiter, Šof, Gerčar, Fava, Erbežnik, Žizek, Lorgar, Nachtigal in drugi. Sklenilo se je ustanoviti okrožno politično organizacijo ter sklicati v najkrajšem času politično konferenco vseh zaupnikov iz celega okrožja v Mariboru. V začetni okrožni odbor so se izbrali: Sodrug prof. Fava, učitelj Škof, uradnik bolniške blagajne Erbežnik, krojaški mojster Žizek in železničarji ss. Lorgar, Nachtigal in Korošak. Izvolil se je tudi propagandni odsek za časopise, v katerega so se pozvali sodrugi Erbežnik, Škof, Grčar, Pelan in Pesanski. Glavni zaupnik je sodrug Erbežnik (okr. boln. blagajna, Rotovski trg), ki je tudi glavni dopisnik za »Naprejo« iz Maribora. Kdor ima kaj sporočati »Napreju«, naj to pošlje sodr. Erbežniku. — Sklenilo se je, da se bo začela kar najenergičnejša akcija za razširjenje »Napreja«. Vsi slovenski socialni demokrati morajo biti naročniki »Napreja«. — Sodrug Ant. Kristan je poročal še o uredbi dela na strokovnem, gospodarskem in kulturnem polju. Navzoči so odobrili temeljito poročilo ter sklenili, da se bo delo odsele izvrševalo po danih navodilih. — Dela je dovolj — na plan sodrugi, za bodočnost delavskega ljudstva, za prosveto in svobodo! Konferenca je delo započela.

Laški trg. Dne 4. t. m. je imela J. S. D. S. ljudski shod v Laškem trgu, kateri je bil precej dobro obiskan. Shodu je predsedoval sodrug Krušič, zapisnikar pa je bil s. Stefe. Sodrug Marn je obrazložil pomen Prvega Maja in žel burno odobravanje. Govoril je tudi o organizacijah, strokovnih, političnih in gospodarskih. Imel je dober uspeh ter jih je več pristopilo k konsumnemu društvu in k politični organizaciji.

Kultura.

Pri koncertu »Glasbene Matice« v petek, 9. in v soboto, 10. maja bodo sodelovali dr. Ivan Lah (slavoslovni govor »Vodnik pevec — in pevec vodnik«), gđc. Stanislava Hlaček (gostil), gđc. Jelica Sader (petle), gospodje Josip Pavčič, Niko Stritof, gđc. Nilka Potočnik, klavirsko spremljevanje, gospod Josip Vedral harmonij, in pevski zbor »Glasbene Matice«. Pevski zbor bo izvajal v proslavo stoletnice Valentina Vodnika Foersterjev »Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi, dva šopka srbskih narodnih pesmi Mokranjčevih, med njima znamenite, originalne pesmi iz Stare Srbije in Makedonije, dr. Krekovo pesem »Tam na vrtni gredi...« in Adamičevo pesem Golarjevo iz bosanskega perivoja »Mlad junak po vasi jezdi«. — Vstopnice se dobivajo v trafiki v Prešernovi ulici.

»Ljubljanskega Zvonca«, mesečnika za književnost in prosveto, 4. številka je ravnokar izšla. Med bogato in jedrovito zgodovino se tudi nadaljuje zanimiva zgodovinska čr-

tica »Vaška kronika« od dr. I. Tavčarja. Novi naročniki prejmejo lahko pri upravnistvu, Sodna ulica 6, vse letošnje številke.

Najnovejše vesti.

Nemško poročilo o položaju na Koroškem.

LDU. Celovec, 5. (DunKU.) Tiskovni odsek koroškega deželnega odbora javlja nastopno situacijsko poročilo z dne 4. maja ob 14. uri: Odbijalni boji so naše čete privedli na črto: državna meja - Podkorenščica-Stol (Kota 2236) — kraj Ljubelj (na koroški strani pod ljubelskim prelazom) — Baba (kota 1966) — Košutnik (kota 2134) — Frajbal-Drava — kota 347 — južnovzhodno od Laboda — Kurji vrh (1522) — deželna meja do Golovca (Koralpe) — kota 2144. — Situacijsko poročilo z dne 4. maja ob 18. uri: Tekom bojev južno od Drave smo se polastili Apač in Galicije. Dva sovražna napada smo odbili. Naše izgube so neznatne. — Situacijsko poročilo z dne 5. maja ob 8. uri: Naše čete so se snoči na več krajih prekoračile Dravo in prodirajo proti jugovzhodu. Pri včerajšnjih bojih pri Področici smo uplenili 5 topov in 10 strojníc, nadalje pri Apačah nad 10 strojníc.

Volitve v nižjeavstrijsko skupščino. LDU. Dunaj, 5. (DunKU.) V nižjeavstrijsko deželno skupščino je bilo izvoljenih: Na Dunaju 40 socialnih demokratov, 22 krščanskih socialcev, 1 nemški nacionalce, 4 češki socialni demokrati in en judovski nacionalce. Na deželi pa 20 socialnih demokratov, 26 krščanskih socialcev in 6 nemških nacionalcev.

Položaj na Ogrskem.

LDU. Budimpešta, 5. (DunKU.) OKU. javlja: Ob Tisi in pri Szolnoku so bile male praske. Iz Miškolca prodirajo Čehi polagoma proti jugu. Naše čete so zavzele postojanke v bližini Ermöda. Severno Salgotarjana se naši utrjujejo v novih črtah.

Čičerin Beli Khunu.

LDU. Moskva, 5. (Brezžično.) Ruski poverjenik za zunanje stvari Čičerin je brezžično brzojavil Beli Khunu: Prosim Vas, da mi sporočite, če sta oddali rumunski vladi naš in Rakovskega ultimatum od 1. maja. Prosili smo Vas, da ga pošljete v Bukarešto radiografičnim putem. So ga li v Bukarešti prejeli? Drugi dan je Rakovski poslal nov ultimatum rumunski vladi, v katerem je zahteval, da Rumuni izpraznijo Bukovino. Rok je določen na 4. maja. Rumunsko prodiranje na Ogrsko in rumunske grozovitosti proti prebivalcem v Bukovini so prisilile ogrsko sovjetsko vlado, da stavi Rumunom ultimatum.

Položaj na Bavarskem.

LDU. Berlin, 5. (DunKU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Monakovega, da je bila noč mirna in brez večjih bojev. Tudi večeraj predpoldne je bilo mirno, popoldne pa so bili boji okoli »Marskaserner«. Bilo je več mrtvih in ranjenih. Prebivalstvu se nadalje pobira orožje. Čistijo se špartakovska gnezda.

Nemška narodna skupščina.

LDU. Nauen, 5. (Brezžično.) Kakor poročajo, se snide nemška narodna skupščina v četrtek dne 8. maja v Berlinu, in sicer v stari knjižnici poleg palače cesarja Viljema I. Zborovalnica poslanske zbornice ne pride v poštev, ker se v kratkem snide tudi pruski deželni zbor. Sodi, da bo početkom le malo plenarnih sej, v katerih se bo razpravljalo mirovno vprašanje. Pozneje se bo nemška narodna skupščina preložila nazaj v Weimar.

Socialisti izstopili iz francoske vlade.

LDU. Pariz, 5. (DunKU.) »Humanite« javlja, da je glavni tajnik »Confederation generale« odložil svoj mandat kot delegat delavskih strokovnih organizacij pri pariški konferenci, v znak protesta proti posto-

panju francoske vlade pri praznovanju prvega maja. Dalje pravi navedeni list, da je upravni odsek socialistične stranke zaradi dogodkov prvega maja poslal socialistična vladna komisarja za poljedelstvo in trgovsko mornarico, da odloži ta svoje mesto, čemur sta se oba odzvala. Sedaj ni noben socialist več član francoske vlade.

Italijo so povabili.

LDU. Pariz, 4. (DunKU.) Svet trojice je povabil Italijo, da se udeležuje sej mirovne konference. Povabilo je izdano v takem tonu, da se Italija po splošnem mnenju odzove.

Kaj so priznali Belgiji?

LDU. Amsterdam, 5. (DunKU.) Glasom poročila »Telegraaf« javljajo »Times« iz Bruslja, da so Belgiji nastopno priznali: 1. Dve in pol milijarde frankov v zlatu, ki jih mora Nemčija plačati v dveh letih. 2. Anuliranje belgijskih vojnih dolgov na Francoskem, Angleškem in v Ameriki. 3. Dobavo treh milijonov ton premoga na leto do skupne vrednosti 20 milijonov funtov sterlingov, ki ga mora dati Nemčija Belgiji za dobo deset let. 4. Takojšnje vrnitev industrijskega materiala, konj ali drugih voznih živali, ki jih je Nemčija pobrala. 5. Zastopstvo v najvišjem gospodarskem svetu. 6. Podpiranje belgijske zahteve, da aliranci revidirajo pogodbo od leta 1839. 7. Dovoljenje, da sme Belgija z Luksemburško skleniti carinsko unijo. 8. Razpis ljudskega glasovanja, ki se mora izvršiti tekom 6 mesecev o pripadnosti okrožij Malmedy, Eupen. Moresnet in Herzogenwalde.

Za tiskovni sklad »Napreja« smo preleteli: J. Kopač, Ljubljana, 5 K; Fr. Iglič, Ljubljana, 70 vin.; Tominec Jožef, Krensteiner Rajko, Rodnik Jožef iz Jesenic-Save 10 K; vesela družba v Trzinu pri Bascinu 31 K na »Pesku« v Bistrici »zato, ker nas ne morejo« 19 K, skupaj 50 K (v št. 97. z dne 29. aprila iz Trzice in Bistricke pomotoma napačne vsote, kar s tem popravljamo; nabrana vsota 65 K 70 vin., prej izkazano 2601 K 40 vin., skupno 2667 K 10 vin.

Aprovizacija.

Krušne komisije bodo uradovale v četrtek, dne 8. in v petek, dne 9. maja vsakokrat od 8. do 12. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko, in sicer: V četrtek izkaznice za kruh in moko za kuho (A- in B-izkaznice), v petek pa izkaznice za krušno moko in moko za kuho (B- in C-izkaznice). Vsakdo naj se dobro premisli ali hoče kruh ali krušno moko, ker se izkaznice ne bodo prav nobenemu zamenjale. Če ima pek za stranko nakazano krušno moko, se mu jo ne more zopet odvzeti, ter jo dati prodajalcu krušne moke. Stranka je vsled tega vezana vseh 14 dni na tisto blago, ki ga zahteva pri krušni komisiji.

Trgovci, ki so pred vojno prodajali moko in ki ne prodajajo sedaj že aprovizacno moko, pa bi hoteli menjati prodajati moko za kruh, naj se takoj zglašijo v mestni posvetovalnici.

Amerikanski špeh za II. okraj. Stranke drugega okraja dobe ameriškanski špeh iz Mühleinskega skladišča na Dunajski cesti na odrezek št. 1 sladkornih izkaznic za maj po naslednjem redu: V sredo, 7. maja, pridejo na vrsto stranke s sladkornimi izkaznicami št. 16 (Zetko-Košak) popoldne od 8. do 9. ure, številka 17 (Kavčič) od 9. do 10. ure, št. 18 (Zorc) od 10. do 11. ure; št. 19 (Skubic) popoldne od 1. do 2. ure, št. 20 (Mihelič) od 2. do 3. ure, št. 21 (Topolavc), št. 22 (Fabjan), št. 23 (Jerančič) od 3. do pol 5. ure, št. 24 (Tomc), št. 26 (Anžlovar), št. 27 (Brenčič) in št. 73 (Finžgar) od pol 5. do pol 6. ure. — Vsaka oseba dobi pol kilograma špeha. Kilogram stane 18 K. Strankam se je točno ravnati predpisane reda.

Aprovizacija južne železnice deli za mesec majnik moko in ameriškomo mašč.

Listnica uredništva.

Dopisnika, ki je pustil v soboto okolo poldneva zahvalno pismo v našem redakcijskem predalu, prosimo nujno, da se zglašijo osebno v uredništvu ali pa nam naznani svoj naslov, ker se moramo zaupno pogovoriti z njim.

Izdajatelj: Josip Petejan.

Odgovorni urednik:

Rudolf Golouh.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Št. 471/M. a.

Razglas.

Z ministrsko naredbo z dne 15. aprila 1919, št. 5164, se uvaža državno nadzorstvo nad prosto trgovino z vsemi živežnimi potrebščinami.

Glavna določila naredb so sledeča:

A) Uvajajo se odpreme izkaznice za vse živežne potrebščine v teži nad 500 kg.

B) Ločiti je promet v mejah pokrajine in promet iz ene pokrajine v drugo.

I. Promet v mejah ene in iste pokrajine.

Za promet v mejah ene in iste pokrajine izdaja odpreme izkaznice v lastnem delokrogu poverjenik za prehrano vsake pokrajine vsem onim, ki se izkažejo s poverilom občine ali okrajnega glavarstva, da so zastopniki aprovizacije, kmetijske zadruge ali legitimni trgovci za ono blago, za katero prosijo nakupne dovolitve.

Kot poverjenik za prehrano na ozemlju deželne vlade za Slovenijo posluje načelnik odseka za prehrano Slovenije okrajni glavar dr. Boxumil Senekovič.

II. Promet iz ene pokrajine v drugo.

Za promet iz ene pokrajine v drugo ni kompetenten dovoljevati nakup poverjenik za prehrano, temveč ministrstvo za prehrano in obnovno dežel ter se morajo aprovizacije, kmetijske zadruge, legitimni trgovci obrniti do ministrstva s pisnimi prošnjami, odpremljenimi s poverilom oblastva (občine, okrajnega glavarstva, poverjenika), da se jim izda dovolitve (dovolila). Na temelju dovolitve izda poverjenik one pokrajine, odkoder se hoče blago izvoziti, odpreme izkaznice, katere je treba priložiti tovrstnim listom. — Prvi kupon odpreme izkaznice

odvzame železniška postaja, odkoder se blago pošlje, ter ga pošlje poverjeniku za prehrano svojega področja. Drugi kupon pošlje postaja, kamor se blago pošlje, poverjeniku svojega področja.

C) Blago, odpremljeno brez odpreme izkaznic se bo zaplenilo, proti kupcu in prodajalcu pa strogo kazensko postopalo.

S to naredbo se ne spreminjajo predpisi nanašajoči se na monopolne predmete in na predmete, za katere veljajo predpisi vezane trgovine (n. pr. sol, tobak, vžigalice, sladkor itd.).

Jednako ostanejo v veljavi vse navedbe, ki urejajo trgovski promet z inozemstvom.

V Ljubljani, dne 2. maja 1919.

Pisalni stroj se kupi. Ponudbe pod »stroj« na Anončno ekspedicijo Alojzij Matelič, Ljubljana.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA. ZA SHODE IN VESELICE.

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Zaradi prepiha, vlage in PREHLADA

nastale boli, tudi pri zastarelih, prsne bolezni, težko dihanje, zbadanje v ramenih, boli v ledjih in kadar odpravljajo Felterjev

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekli. 19 K. Proti nevelavnosti črev, nerednega blatenja itd. so dokazano že dobro delovali milo mehčajoči rabarbarni

Elsak rogljice

6 škatlic K 950. Edino prave pri lekarnarju Fyema v. Feller, Stubič, Elza trg št. 252 (Hrv. Zagorje). Ovitek in poštnina se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči obenem, tem več se prihrani. III

ODVETNIK IN ZAGOVORNIK

DR. KARL KUHELJ

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 6, I. NADSTR.

V DRUŽBI: DR. JOSIP AŽMAN.

Priporočamo trdsko Jos. Peteline, Šivalni stroji za vsako Ljubljana, obrt in rodbinsko rabo Sv. Petra nasip št. 7.

:: ter posamezni deli, igle, olje, potrebščine za šivilje in galanterijo. ::

GOSPODARSKA ZVEZA v Ljubljani je ravnokar prejela **krompir.** Na zalogi ima tudi **klajno apno in razne vrste mila;** blagovolite se oglašiti pri njej.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Poslovnica razredne loterije.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

— Delniška glavica — K 15.000.000.

Sprejemna vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Rezervni fond okroglo K 4.000.000.

Kapje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, finančna orarične dobave in dovoljenje aprovizacijske kredite